Haja-asutuksen jätevesien käsittelyvaatimusten poikkeamishakemukset ja ikävapautus

Haja-asutuksen jätevesillä tarkoitetaan viemäriverkostojen ulkopuolisien alueiden talousjätevesiä. Jätevedet on johdettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Jos jätevesiä ei käsitellä, tavallisin haitta on oman tai naapurin kaivon likaantuminen. Avo-ojiin tai maastoon johdettuna jätevedet voivat aiheuttaa pahaa hajua, rehevöitymistä, vesistön hapettomuutta sekä olla hygieniariski. Lisäksi pohjavedet saattavat pilaantua. Kiinteistön omistaja vastaa aina siitä, että kiinteistöllä on talousjätevesien käsittelyä varten soveltuva jätevesien käsittelyjärjestelmä. Käsittelyjärjestelmän on täytettävä tietyt vaatimukset puhdistustason suhteen, jotka saavutetaan eri menetelmillä riippuen mm. kiinteistön käyttöasteesta.

Keitä uudistettu jätevesiasetus koskee?

Uudistettu jätevesiasetus koskee **ennen** vuotta 2004 rakennettuja tai rakennusluvan saaneita haja-asutusalueen mökkejä sekä omakotitaloja, jotka sijaitsevat enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä sekä kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmiä, jotka sijaitsevat pohjavesialueella. Vesistöllä tarkoitetaan järveä, lampea, jokea, puroa, kanavaa ja tekojärveä, mutta ei noroa, ojaa tai lähdettä. Etäisyys vesistöön mitataan jätevesiä muodostavan rakennuksen seinästä. Käsittelyjärjestelmän sijaintia pohjavesialueella tarkastellaan sen mukaan, sijaitseeko mikään sen osa pohjavesialueen sisäpuolella. Jätevesijärjestelmän sijainnin pohjavesialueella sekä oman kiinteistön jätevesiä muodostavan rakennuksen sijainnin ranta-alueella voit tarkastaa osoitteesta ymparisto.fi/satametria. Tällaisilla haja-asutusalueen kiinteistöillä on oltava ympäristönsuojelulaissa määritellyn perustason puhdistusvaatimusten mukainen jätevesien käsittelyjärjestelmä asennettuna ennen 31.10.2019.

Jätevesijärjestelmää ei tarvitse uusia määräaikaan mennessä esimerkiksi, kun

- kiinteistösi sijaitsee ranta-alueen (100m) ja pohjavesialueen ulkopuolella
- kiinteistö on liitetty/liitetään viemäriverkostoon
- kiinteistöllä on jo säädökset täyttävä jätevesijärjestelmä
- kyseessä on ympäristöluvanvarainen toiminta

Kiinteistöillä jätevesijärjestelmä on kunnostettava korjaus- tai muutostöiden yhteydessä kuten vesivessan rakentamisen yhteydessä, kun korjaat jo olemassa olevaa jätevesijärjestelmää tai kun tehdään rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva rakennuslupaa edellyttävä korjaus- tai muutostyö. Kiinteistön haltija voi itse valita milloin tekee jätevesijärjestelmän uusimisen. **Huomioitavaa kuitenkin on, että millään kiinteistöllä jätevesistä ei saa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa**.

Ikävapautus

Puhdistustasoa koskevan vaatimuksen noudattamisesta vapautuvat automaattisesti ilman hakemusta kiinteistön omistajat, jotka ovat syntyneet ennen 9.3.1943. Kiinteistön kaikkien omistajien on täytettävä ikäkriteeri ja lisäksi ikävapautuksen voi saada vain vakituisesti asutulle kiinteistölle. Kiinteistön jätevesijärjestelmän on oltava käyttökuntoinen eikä jätevesistä saa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Poikkeaminen

Lupaa poiketa perustason puhdistusvaatimuksista on mahdollista hakea, jos tarvittava investointi olisi kiinteistön haltijalle kohtuuton. Poikkeusta voivat hakea vain ne kiinteistöt, joilla jätevesien käsittely perustason puhdistusvaatimusten mukaisesti on aikarajaan sidottu. Poikkeus voidaan myöntää vain, jos toteutettavat toimet olisivat sekä kustannuksiltaan kohtuuttomia että teknisesti vaativia esimerkiksi maasto-olosuhteiden vuoksi. Kohtuuttomuuden arvioinnissa otetaan huomioon kiinteistön sijainti viemäriverkoston piiriin ulotettavaksi tarkoitetulla alueella, kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä vakituisesti asuvien korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät sekä kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus tai muu näihin rinnastettava sosiaalinen suorituseste. Lupa poiketa voidaan myöntää sekä vakituisesti asutulle kiinteistölle että vapaa-ajan kiinteistölle. Poikkeus myönnetään korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää luvan poiketa perustason puhdistusvaatimuksesta ympäristökuormituksen huomattavan vähäisyyden perusteella. Olennaista on, että ympäristöön kohdistuva kuormitus on vähäistä verrattuna hajajätevesiasetuksen mukaisiin asukaskohtaisiin kuormituslukuihin. Kuormitusluku kuvaa sitä, kuinka paljon tavanomaisesta asumisesta syntyy jäteveteen joutuvia haitta-aineita henkeä kohden ennen jäteveden käsittelyä. Ohjeistuksena on, että poikkeus perustason puhdistusvaatimuksesta voidaan myöntää, kun kiinteistöllä asuu vakituisesti vain 1-2 henkilöä ja kiinteistön käyttöaste on alhainen.

Poikkeuksen hakeminen sosiaalisin perustein tulee kyseeseen, kun pitkäaikainen työttömyys, sairaus tai muu seikka on heikentänyt kiinteistön haltijan taloudellista tilannetta niin, että investointia voidaan pitää kohtuuttomana.

Poikkeaminen voidaan myöntää määräajaksi myös niille kiinteistöille, jotka on tarkoitus liittää vesihuoltolaitoksen viemäriin tai muuhun viemäriverkostoon.

Kiinteistön haltijoilla on lisäksi mahdollisuus hakea lupaa poiketa perustason puhdistusvaatimuksesta korkean iän perusteella. Iän perusteella poikkeusta voivat hakea myös ne kiinteistönhaltijat, jotka eivät esimerkiksi kiinteistön omistussuhteiden tai käyttötavan takia täytä edellä mainitun automaattisen ikävapautuksen kriteereitä. Tarkoituksena on välttää kohtuuttoman kalliita investointeja sellaisilla kiinteistöillä, jotka nykyisen sukupolven väistyessä saattavat jäädä asumattomiksi. Poikkeuksen myöntämiselle ei ole asetettu tiettyä alaikärajaa. Poikkeamishakemuksia käsitellään asetuksen mukaisesti vasta 31.10.2019 jälkeen.

Mistä aloitan?

Kaikilla kiinteistöllä tulee olla selvitys jätevesijärjestelmästä jätevesistä ympäristöön aiheutuvan kuormituksen arviointia varten. **Selvitys tarvitaan, kun ympäristönsuojeluviranomainen arvioi täyttääkö kiinteistön jätevesijärjestelmä hajajätevesiasetuksen vaatimukset puhdistustason suhteen**. Selvityksen jätevesijärjestelmästä pystyy laatimaan myös itse. Selvityksessä tulee olla mm. tiedot jätevesijärjestelmästä ja sen sijainnista, jätevesien purkupaikasta sekä kiinteistön käyttöasteesta. Selvitys tulee säilyttää kiinteistöllä ja se on tarvittaessa esitettävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on arvioida jätevesijärjestelmän riittävyys ja uudistamistarve ja lisäksi tehtäviin kuuluu jätevesijärjestelmän käytönaikainen valvonta. Ota yhteyttä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen, mikäli olet epävarma jätevesijärjestelmän riittävyydestä.

Jätevesijärjestelmän parantaminen vaatii Enontekiön kunnassa toimenpideluvan, jota haetaan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta. Toimenpidelupaa tulee hakea osoitteesta **lupapiste.fi**. Kiinteistölle rakennettavan jätevesien käsittelyjärjestelmän ja jätevesien johtamisen tulee perustua pätevän suunnittelijan laatimaan suunnitelmaan, joka on esitettävä toimenpidelupaa haettaessa.

Poikkeamishakemukset ja jätevesijärjestelmän selvitystä koskevat lomakkeet löytyvät Enontekiön kunnan ympäristönsuojelun nettisivuilta. Saat lomakkeet myös Enontekiön kunnanvirastolta tai kotiin toimitettuna. Poikkeamishakemus voi olla myös vapaamuotoinen, kunhan hakemuksesta löytyy tarvittavat tiedot.

Jätevesijärjestelmiä koskevat toimenpidelupa-asiat

Rakennustarkastaja
Arto Kantola
arto.kantola@enontekio.fi
puh. 0400 168885